

КОПИТКА
ЭКЗЕМПЛЯР

УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ІМЯ МАКСІМА ТАШКА»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар на вучэбнай рабоце
Д.В. Макоўчык
« 31 » 02 2023 г.

Рэгістрацыйны № 20 31-1-43/2023/уч

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ
XI-XVI СТАГОДДЗЯЎ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя
(Беларуская мова і літаратура);
6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя
(Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы))

2023 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове вучэбнай тэмавой праграмы «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» (20.12.2021, № ТД-А.633/тып.), вучэбных планаў спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура; Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы))

СКЛАДАЛЬНІКІ:

І.М.Мішчанчук, загадчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

М.С.Рак, выкладчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Г.К.Тычко, прафесар кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт», доктар філалагічных навук, прафесар;

Н.У.Найка, доктар філалагічных навук, прафесар кафедры мовзнаўства і лінгвадыдактыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», прафесар

УЗГОДШЕНА:

Дырэктар
ДУА «Гімназія № 43 г. Мінска»

M. Koval

М.Ф.Кавалеўская

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЕРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»
(пратакол № 8 ад 21.03.2023 г.)

Загадчык кафедры

I.M. Mishanchuk

І.М.Мішчанчук

Навукова-метадычным саветам ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»
(пратакол № 6 ад 21.06.2023 г.)

Афірмленне вучэбнай праграмы і суправаджаючых яе матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае

Металыст вучэбна-метадычнага
аддзела БДПУ

Y. V. Likhonava

Я.В.Ліханова

Дырэктар бібліятэкі

N. I. Sliukouskaya

Н.І.Слякоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» прызначана для студэнтаў установы вышэйшай адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», якія навучаюцца па спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура; Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)), з’яўляецца дысцыплінай модуля «Гісторыя беларускай літаратуры» і ўваходзіць у сістэму літаратуразнаўчай падрыхтоўкі студэнтаў 1 курса філалагічнага факультэта, якія вывучаюць гісторыю беларускай літаратуры ў якасці будучай спецыяльнасці.

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» складзена ў адпаведнасці з канцэпцыяй літаратурнай адукацыі і абумоўлена рэаліямі нашага часу. Дадзеная дысцыпліна знаёміць студэнтаў з асноўнымі заканамернасцямі развіцця мастацтва слова ў перыяд з XI па XVI стагоддзі. Прадметам дадзенай дысцыпліны з’яўляецца змест і эвалюцыя беларускай літаратуры як феномена духоўнай культуры. Падобны падыход адпавядае асноўным патрабаванням адукацыйных стандартаў агульнай вышэйшай адукацыі (6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура; Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы))).

Гісторыя беларускай літаратуры аб’ядноўвае вялікі па аб’ёме і няпросты для разумення матэрыял. На сучасным этапе працягваецца пераасэнсаванне мастацкіх з’яў, у актыўны разгляд уключаны многія невядомыя раней творы мінулых эпох, выпрацоўваюцца новыя крытэры ацэнкі, што і знайшло адлюстраванне ў змесце прапанаванай праграмы.

Праграмай ставіцца задача засвоіць старажытную пісьменнасць у яе непаўторных праявах, істотных адрозненнях ад літаратуры пазнейшага часу.

Мэты вучэбнай дысцыпліны: пазнаёміць студэнтаў з этапамі развіцця нацыянальнай літаратуры (XI–XVI стагоддзяў); даць уяўленне пра агульныя напрамкі яе развіцця, змену мастацка-светапоглядных сістэм, эвалюцыю метадаў, стыляў, жанравых формаў; прааналізаваць жыццёвы і творчы шлях асветнікаў і пісьменнікаў, змест іх твораў, месца і ролю ў літаратурным працэсе.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- даць студэнтам рознабаковыя веды па вучэбнай дысцыпліне;
- навучыць арыентавацца ў свеце мастацкіх твораў;
- сфарміраваць навыкі аналізу літаратурнага тэксту;
- выпрацаваць крытэрыі разумення канкрэтна-гістарычнай, нацыянальнай і агульначалавечай значнасці мастацкіх твораў;
- выхоўваць эстэтычны густ, адчуванне прыгожага ў жыцці і літаратуры.

Вучэбная праграма складаецца з аглядавых і манаграфічных тэм. У аглядавых даецца агульная характарыстыка пэўнага перыяду, вылучаюцца асноўныя тэндэнцыі ў творчасці пісьменнікаў, раскрываецца ўплыў грамадска-палітычных падзей на літаратуру. Манаграфічна прапануецца вывучаць спадчыну класікаў – Францыска Скарыны, Міколы Гусоўскага.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Згодна з вучэбнымі планами па спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (прадметныя вобласці «Беларуская мова і літаратура»;

«Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)») вучэбная дысцыпліна «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» уваходзіць у дзяржаўны кампанент і з’яўляецца адной з асноўных дысцыплін падрыхтоўкі настаўніка-філолага.

Вучэбная дысцыпліна «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» звязана з вучэбнымі дысцыплінамі «Уводзіны ў літаратуразнаўства», «Антычная літаратура і літаратура эпохі Сярэднявечча і Адраджэння» і «Вусная народная творчасць», якія ўваходзяць у кампанент установы вышэйшай адукацыі для спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (прадметныя вобласці Беларуская мова і літаратура; Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)).

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў базавай прафесійнай кампетэнцыі БПК-13: Характарызаваць асноўныя этапы станаўлення і развіцця беларускай літаратуры ў аспекце родава-відавай прыналежнасці мастацкіх твораў, асаблівасцяў іх паэтычнай і стылістычнай арганізацыі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» студэнт павінен **ведаць:**

- шляхі і галоўныя этапы развіцця нацыянальнай літаратуры (ад старажытнасці і да нашых дзён);
- узаемазвязь светапогляду і творчасці пісьменніка, асаблівасці яго стылю ці творчай манеры;
- канкрэтна-гістарычнае, нацыянальнае і агульначалавечае значэнне мастацкіх твораў;
- сучасныя ацэнкі мастацкіх з’яў папярэдніх эпох;
- праблематыку, ідэйны змест твораў, асаблівасці кампазіцыі, вобразна-выяўленчыя сродкі;
- герояў твораў, іх светапоглядныя пазіцыі, рысы характару, месца ў сістэме вобразаў;
- найбольш важныя звесткі пра жыццёвы і творчы шлях пісьменніка.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» студэнт павінен **умець:**

- выяўляць агульнае і адрознае ў літаратурах розных эпох;
- спалучаць тэарэтычныя веды з вывучэннем канкрэтных мастацкіх з’яў;
- упісаць літаратурны твор у сацыякультурны кантэкст эпохі;
- вызначыць месца твора ў мастацкай сістэме пісьменніка і ў літаратуры свайго часу;
- скласці тэсты па літаратурных творах, фактах жыццёвага і творчага шляху аўтара;
- каменціраваць тэксты твораў, характарызуючы іх з культуралагічнага, гісторыка-бытавога, літаратуразнаўчага і іншых аспектаў;
- працаваць з навукова-крытычнай і даведачнай літаратурай.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» студэнт павінен **валодаць:**

- адпаведным паняццёвым і літаратуразнаўчым апаратам;

- сучаснай метадалогіяй і метадыкай літаратуразнаўчых даследаванняў;
- навыкамі разнастайных спосабаў аналізу мастацкіх твораў.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны.

Па кожнай вучэбнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў канкрэтных кампетэнцый выкладчык (кафедра) праектуе і рэалізуе канкрэтныя педагагічныя тэхналогіі.

Асноўнымі тэхналогіямі навучання з’яўляюцца: праблемнае навучанне (праблемнае выкладанне, пошукавы метады); камунікатыўныя тэхналогіі, заснаваныя на актыўных формах і метадах навучання (дыскусія, круглы стол, прэзентацыя, работа ў групах); асобна арыентаваная тэхналогія.

Агульная колькасць гадзін, колькасць аўдыторных гадзін, форма атрымання вышэйшай адукацыі, размеркаванне аўдыторных гадзін, формы прамежкавай атэстацыі. Вывучэнне дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» на I курсе ў I семестры разлічана на 108 вучэбных гадзін. З іх 56 аўдыторныя гадзіны: 28 лекцыйных, 28 практычных гадзін. Форма адукацыі – дзённая. Форма кантролю – залік.

Размеркаванне гадзін па семестрах:

Семестр	Усяго	Лекцыі	Практычныя	Самастойная работа студэнтаў	Форма кантролю
I	108	28	28	52	Залік

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

РАЗДЗЕЛ 1. ЛІТАРАТУРА РАННЯГА СЯРЭДНЯВЕЧЧА (XI – ПЕРШАЯ ПАЛОВА XIII СТАГОДДЗЯ)

Падраздзел 1.1. Крыніцы і паходжанне даўняй літаратуры

Узнікненне славянскага пісьменства. Асветніцкая дзейнасць Кірыла і Мяфодзія. Культурныя сувязі славян з Візантыяй. Старажытная Русь як адзіны культурна-гістарычны рэгіён. Тыпы кніг (богаслужбовыя, рэлігійныя чытальныя, «паўсвецкія»). Паняцце літаратурнай трансплантацыі. Тэацэнтрычная сістэма духоўных каштоўнасцей. Сінкрэтычнасць сярэднявечнага мыслення. Літургічнасць і саборнасць як асноўныя катэгорыі раннесярэднявечнай (тэацэнтрычнай) культуры. Разуменне чалавека, яго месца ў свеце, прызначэння і мэтаў існавання. Сярэднявечны сімвалізм, яго карэннае адрозненне ад літаратурных метадаў Новага часу. Багацце і разнастайнасць жанравых формаў. Паняцце пануючага стылю эпохі. Манументальна-гістарычны стыль у літаратуры ранняга Сярэднявечча. Літаратурны канон. Перыядызацыя літаратуры Сярэднявечча.

Падраздзел 1.2. Перакладная літаратура

Біблейныя кнігі на старажытнай Русі. Біблія як помнік сусветнай літаратуры. Першыя Біблейныя кнігі на ўсходнеславянскіх землях: Рэймскае, Астрамірава і Тураўскае Евангеллі (XI стагоддзе), Полацкае (XII стагоддзе) і Аршанскае (XIII стагоддзе). Евангеллі як помнікі раннесярэднявечнага пісьменства. Агульначалавечыя ідэалы ў Бібліі. Патрыстыка і дыдактычная літаратура. Жанрава-відавая разнастайнасць твораў айцоў царквы: богаслоўскі трактат, палемічная прамова, экзегеза, эпістала, энкомій, гамілія, прытча. «Казанне, як склаў святы Кірыл азбуку славянскую» Чарнарызца Храбра: ідэйны змест і значэнне твора ў сярэднявечным славянскім свеце. Апокрыфы. Паходжанне і тыпалогія. «Блуканне Багародзіцы па пакутах»: праблематыка твора, пытанні аб Божай літасці і справядлівасці. Маральна-этычныя погляды грамадства. Прычыны забароны твора царквой. Жыцці святых. Узнікненне агіяграфіі і яе жанравыя разнавіднасці. «Жыцце Аляксея, чалавека Богага» як класічны ўзор агіяграфічнага твора.

Познеэліністычны раман, аповесці, патэрыкі. Трансфармацыя жанравых формаў. «Александрыя» Псеўда-Калісфена: гісторыя напісання і рэдакцыі. «Дзяўгенневы дзеі»: эпічнае казанне і яго літаратурная апрацоўка. «Аповесць пра Акіра Прамудрага»: увасабленне ў творы агульначалавечых маральных каштоўнасцей. «Сінайскі патэрык»: гісторыя ўзнікнення і структура. Гістарыяграфія. Хронікі Георгія Амартала і Іаана Малалы: роля твораў ва ўзнікненні арыгінальнай гістарыясофскай думкі на старажытнай Русі. Літаратурная гісторыя Хронік і ўзнікненне ўсходнеславянскага Хранографа. Натурфіласофскія і прыродазнаўчыя сачыненні. Рэлігійны характар сярэднявечнай філасофіі і прыродазнаўства. Антрапалагічныя ідэі ў «Шасціднёвіку Іаана, экзарха Балгарскага»; адлюстраванне касмаграфічных уяўленняў у «Тапаграфіі» Казьмы Індыкаплова; рэлігійна-сімвалічны змест апісанняў прыроды ў «Фізіялогу».

Падраздзел 1.3. Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры

Павучальнае і ўрачыстае красамоўства. Жанравыя разнавіднасці пропаведзі. Рысы павучальных твораў у летапісах («Прамова перад князем Уладзімірам» Іаана Полацкага з «Аповесці мінулых гадоў»). «Слова пра Закон і Ласку Божую» мітрапаліта Іларыёна.

«Тыпалагічная экзегеза» як універсальная форма рэалізацыі сярэднявечнага сімвалізму ў вобразнай тканіне красамоўства.

Кірыл Тураўскі (паміж 1113–1130 і 1182–1188). Малітваслоўны цыкл, каноны, урачыстыя пропаведзі, прытчы, казанні, павучанні, пасланні. «Прытча пра душу і цела»: ідэйны змест, вытлумачэнне супярэчнасцей чалавечай прыроды, пытанні грамадскага жыцця, маральна-этычная праблематыка. «Слова на першую нядзелю па Вялікдні»: інтэрпрэтацыя біблейнага сюжэта пра Фаму Бязвернага, кампазіцыя пропаведзі. «Слова на сабор 318 святых айцоў»: сэнсавыя сувязі паміж біблейнай гісторыяй і падзеямі Нікейскага сабора. «Слова, каб не забывалі настаўнікаў сваіх»: ідэйна-этычны змест і мастацкая дасканаласць твора. Прамоўніцкае майстэрства Кірыла Тураўскага.

Дыдактычная і царкоўна-палемічная літаратура. «Слова аднаго калугера пра чытанне кніжнае» дзяка Іаана з Ізборніка 1076 г. як першы ўзор вучыцельнага пісьменства ранняга Сярэднявечча. Водгулле багаслоўскай палемікі паміж Канстанцінопалем і Рымам у літаратуры старажытнай Русі: «Слова пра веру хрысціянскую і пра лацінскую» Феадосія Пячорскага і «Спаборніцтва з католікамі» Георгія Кіеўскага. Запазычанне і развіццё традыцый святайцоўскага палемічнага майстэрства і візантыйскай літаратуры XI стагоддзя. Клімент Смальяціч (? – пасля 1164): біяграфічныя звесткі, царкоўная і палітычная дзейнасць, літаратурная спадчына. «Пасланне да Фамы прасвітара» як узор палемічнага паслання і павучальнай пропаведзі.

Агіяграфія. Жанрава-стыльовыя адметнасці жыццёвай літаратуры. Ідэалізуючы біяграфізм як спосаб рэалізацыі сярэднявечнага сімвалізму ў агіяграфіі. Узнікненне першых агіяграфічных твораў на старажытнай Русі, фарміраванне Барыса-Глебскага цыкла. «Жыццё Феадосія Пячорскага»: вобразы Феадосія і яго маці, перастварэнне гістарычнай рэальнасці ў помніку. «Жыццё Еўфрасінні Полацкай». Вобраз асветніцы, сцвярджэнне актыўнай жыццёвай пазіцыі асобы. Паэтыка і мастацка-эстэтычныя прынцыпы арганізацыі апавядання. «Жыццё Кірыла Тураўскага» як асноўная крыніца біяграфічных звестак пра тураўскага епіскапа. «Жыццё Аўраамія Смаленскага». Адлюстраванне канфілікту героя і асяроддзя, карціны жыцця сярэднявечнага горада і выяўленне элементаў псіхалогіі яго жыхароў. Спроба стварэння слоўнага партрэта. Патэрыкі. «Кіева-Пячорскі патэрык». Гісторыя ўзнікнення твора. Рэлігійная фантастыка і адлюстраванне сапраўднасцей сярэднявечнага жыцця. Аповесці пра цудоўныя здарэнні. «Аповесць пра цудоўнае здарэнне ў Полацку ў 1092 г.» з «Першапачатковага летапісу»: змест, выяўленне дахрысціянскіх поглядаў, павучальны характар. «Слова пра жанчын і дзяўчат смаленскіх»: паказ у творы барацьбы паганскай і хрысціянскай культур. «Слова пра манаха Марціна»: гістарычныя і псіхалагічныя рэаліі. Хаджэнні. Жанравыя адметнасці паломніцкай літаратуры, спецыфіка мастацкага адлюстравання рэчаіснасці, персаналізацыя апавядання. «Хаджэнне ігумена Данііла». Мастацкая дасканаласць апісанняў Палестыны і Блізкага Усходу. Клопат аўтара пра Рускую зямлю, патрыятызм твора.

Справавое пісьменства. Сінкрэтычны характар дзелавых запісаў, літаратура і справаводства. Надпіс на крыжы Лазара Богшы. Кампазіцыя. Рытарычная экспрэсія ў творы. Смаленская праўда. Адлюстраванне рэалій сярэднявечнага жыцця.

Летапісанне. Першапачатковае летапісанне, яго жанравыя асаблівасці. Мастацкі час у летапісах. Летапіс, хроніка, летапісны збор. Тыпы летапіснага апавядання. Нестар (другая палова XI – XII стагоддзя). «Аповесць мінулых гадоў»: гісторыя напісання, асноўны змест,

праблематыка і кампазіцыя. Полацкая гісторыя ў помніку. Лаўрэнцьеўская і Іпатаўская рэдакцыі. Культурна-гістарычнае значэнне «Аповесці мінулых гадоў». Гіпотэзы пра існаванне «Полацкага летапісца». Кіеўскі і Галіцка-Валынскі летапісы. Адлюстраванне барацьбы ўсходнеславянскіх народаў супраць мангола-татараў, звесткі па гісторыі ранняга перыяду станаўлення Вялікага Княства Літоўскага. Адзінкавыя жанравыя ўтварэнні. Жанравая сістэма раннесярэднявечнай літаратуры: першасныя і другасныя жанры. Гістарычныя фактары, пачатак трансфармацыі сістэмы.

«Слова пра паход Ігара». Гістарычная аснова сюжэта, ідэйны змест твора, патрыятычная ідэя, яе актуальнасць для свайго часу і іншых перыядаў агульнаславянскай і беларускай гісторыі. Асаблівасці паэтыкі. «Слова пра паход Ігара» як феномен мастацкай культуры ранняга Сярэднявечча.

РАЗДЗЕЛ 2. ЛІТАРАТУРА ПОЗНЯГА СЯРЭДНЯВЕЧЧА (СЯРЭДЗІНА XIII – ПАЧАТАК XVI СТАГОДДЗЯ)

Падраздзел 2.1. Станаўленне даўняй літаратуры як нацыянальнай з’явы

Змястоўныя адрозненні паміж літаратурай XI–XIII і XIV–XV стагоддзяў. Фармалізацыя выяўленчых сродкаў, паняцце «літаратурнага этыкету». «Другі паўднёvasлавянскі ўплыў». Літаратурная і грамадская дзейнасць мітрапаліта Кіпрыяна і Грыгорыя Цамблака. «Абстрактны псіхалагізм» і эмацыянальна-экспрэсіўны стыль выяўлення чалавека («пляценне славес»). Элементы «гатычнага стылю» ў познесярэднявечнай літаратуры. Фарміраванне нацыянальнай самасвядомасці. Перадумовы гуманізму.

Падраздзел 2.2. Перакладная літаратура

Біблейныя кнігі і дыдактычная літаратура. Генадзіеўская Біблія 1499 г. – першы поўны тэкст Бібліі на царкоўнаславянскай мове. Звод Мацея Дзясятага (Пяцікніжжа). Лацінамоўныя набажэнскія і дыдактычныя кнігі. Рэлігійныя аповесці. «Аповесць пра трох каралёў» і «Пакуты Хрыста». Склад твораў, выкарыстанне кананічных і апакрыфічных крыніц. Вобраз Багародзіцы. Свецкія аповесці. Сербская «Александрыя»: асаблівасці новай інтэрпрэтацыі вядомага сюжэта. «Аповесць пра Трою»: культурна-гістарычнае і асветніцкае значэнне. «Аповесць пра пабоішча Мамая»: адметнасць стылю твора.

Падраздзел 2.3. Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры

Трансфармацыя жанравай сістэмы старабеларускай кніжнасці. Прычыны, напрамак, вынікі (выкарыстанне паперы, індывідуалізацыя чытання і інтэрпрэтацыі тэксту, узнікненне кола «кнігалюбцаў» і інш.). Чытальныя зборнікі позняга Сярэднявечча. Даўнебеларускія Чэці як прамежкавы літаратурны жанр.

Павучальнае і ўрачыстае красамоўства. Грыгорый Цамблак (1364–1419). Царкоўна-палітычная і літаратурная дзейнасць, жанрава-стылёвыя асаблівасці твораў. Ускладненне феадальнага этыкету і пачатак фарміравання свецкай аратарскай прозы. Чалавек – галоўны герой літаратурнага твора. Свецкае красамоўства. «Пахвала Вітаўту» і «Пахвала гетману Канстанціну Астрожскаму»: сродкі стварэння вобразаў.

Царкоўна-палемічная літаратура і эпісталаграфія. Фарміраванне рэлігійнай талерантнасці ў Вялікім Княстве Літоўскім. «Вытлумачэнне памылак рускай веры» Яна Сакрана і ананімнае «Пасланне каталіцкаму іерарху пра смерць каталіцызму»: фарміраванне царкоўна-палемічнага дыскурсу, стыль. Агіяграфія. Спецыфіка бытавання

агіяграфічных твораў у літаратурным працэсе XIII–пачатку XVI стагоддзя. Агіяграфічныя творы позняга Сярэднявечча. «Жыццё трох віленскіх пакутнікаў»: жанравая спецыфіка жыцця-пасьёна, вобразы герояў. Аповесці пра цудоўныя здарэнні. «Аповесць пра Меркурыя Смаленскага»: фальклорна-міфалагічныя, агіяграфічныя і апавядальна-гістарычныя матывы, рэдакцыі. Хаджэнні. «Хаджэнне Ігнація Смаляніна». Спалучэнне традыцый паломніцкай літаратуры і летапісання.

Справавое пісьменства. Роля справаводства ў станаўленні арыгінальнай беларускай літаратуры. «Грамата рыжан». Развіццё традыцыйных спосабаў «мадэлявання рэчаіснасці». Дагавор Полацка з Рыгай 1407 г. Праблемы грамадскага жыцця ў творы. Грамата гораду Менску на Магдэбургскае права 1499 г. Адлюстраванне традыцый гарадскога самакіравання, клопату аб удасканаленні грамадскіх адносін, справядлівасці, захаванні і развіцці культурных набыткаў грамадзян. Летапісы і хронікі позняга Сярэднявечча. Асноўныя напрамкі развіцця жанравай формы гістарычнай літаратуры. «Летапісец вялікіх князёў літоўскіх». Этапы ўзнікнення, структура і змест твора. Беларуская-літоўскі летапіс 1446 г. (Беларускі I летапіс). Гісторыя стварэння, структура, склад, рэдакцыі і асноўныя спісы летапіснага збору.

РАЗДЗЕЛ 3. ЛІТАРАТУРА ЭПОХІ АДРАДЖЭННЯ І РЭФАРМАЦЫІ (XVI СТАГОДДЗЕ)

Падраздзел 3.1. Адраджэнне ў беларускай культуры і літаратуры

Рэнесанс як шырокі культурна-гістарычны рух у еўрапейскіх краінах у XIV–XVI стагоддзях і яго роля ў развіцці чалавечай цывілізацыі. Адкрыццё самакаштоўнасці чалавечай асобы, зварот да Антычнасці, перамога над прыродай як асноўныя элементы і паказчыкі рэнесансавай культуры. Станаўленне антрапацэнтрычнай сістэмы вартасных арыентацый грамадства. Паняцце рэнесансавага рэалізму. Узнікненне і развіццё кнігадрукавання. Выданні богаслужбовых кніг на славянскіх мовах Ш. Фіёля, А. Мануцыя, П. Конача, П. Севярына і інш. Фарміраванне літаратурных родаў і пачатак станаўлення сучаснай сістэмы літаратурных жанраў. Біблейныя кнігі. Прадмовы і пасляслоўі. Глосы.

Падраздзел 3.2. Францыск Скарына (паміж 1480–1490 – пасля 1551)

Жыццё і дзейнасць, гіпотэзы адносна даты нараджэння і веравызнання першадрукара. Ф. Скарына ў Празе. Мэты літаратурнай дзейнасці. Ф. Скарына як пісьменнік. Паняцце прадмоўна-пасляслоўнага комплексу. «Прадмова да ўсёй Бібліі», «Прадмова да Псалтыра». Унікальны характар выдання і яго мэтавае прызначэнне. Хрысціянска-гуманістычны змест. «Прадмова да кнігі Іоў»: асноўныя ідэі і моўна-стылёвая спецыфіка. «Прадмова да Прытчаў Саламона» – новае разуменне ролі асобы асветніка ў гісторыі чалавецтва. «Прадмова да кнігі Ісуса Сірахава» як тыповы ўзор жанравай формы прадмоўна-пасляслоўнага комплексу. «Прадмова да кнігі Прамудрасць Божая», «Прадмова да Першай кнігі Царстваў». Філасофскія ідэі і рэлігійная талерантнасць. «Прадмова да кнігі Юдзіф». Патрыятычныя ідэі ў творы. Агульначалавечы змест ідэй Ф. Скарыны, іх актуальнасць у сучаснай культуры. Віленскі перыяд асветніцкай дзейнасці. «Малая падарожная кніжка»: прызначэнне, змест, асаблівасці архітэктонікі. Кніга «Апостал» і развіццё традыцый усходнеславянскай экзегетыкі.

Падраздзел 3.3. Паэзія эпохі Адраджэння

Новалацінская паэзія. Прычыны ўзнікнення, крыніцы, асаблівасці. Эпічная і лірычная, рэлігійная і свецкая паэзія XVI стагоддзя. «Неаантычны стыль» у паэзіі. Асноўныя жанры. Базылі Гіяцынт. «Панегірык на ўзяцце Полацка...» як першы крок у стварэнні гераічнай эпікі. Францішак Градоўскі (каля 1545 – пасля 1599). Паэма «Апісанне маскоўскага паходу князя Крыштофа Радзівіла». Рэальныя падзеі і гістарычныя асобы ў творы. Наследаванне ўзорам антычнага гераічнага эпасу. Ян Радван і яго вяршыні твор «Радзівіліяда... альбо пра жыццё і справы... князя Мікалая Радзівіла». Патрыятычная ідэя твора. Услаўленне велічы і прыгажосці Літвы. Зварот да гістарычнага мінулага краю. Вобразы Мікалая Радзівіла і Івана Грознага, іншых удзельнікаў Лівонскай вайны. Арыентацыя аўтара на класічныя ўзоры. Майстэрства стылізацыі.

Ян Вісліцкі (каля 1480–1530). Біяграфічныя звесткі. Кампазіцыя, змест паэмы «Пруская вайна». Зварот аўтара да мінулага Радзімы («сваёй антычнасці»).

Мікола Гусоўскі (каля 1480 – пасля 1533). Вядомыя факты жыцця і творчасці. «Песня пра зубра» – шэдэўр даўняй беларускай літаратуры. Творчая гісторыя, эстэтычны ідэал і сродкі яго мастацкага перастварэння. Сістэма сімвалаў і тропаў.

Польскамоўная паэзія. Паэтычна-песенныя тэксты ў рэлігійнай практыцы пратэстантаў XVI стагоддзя. Творчасць Цыпрыяна Базыліка. Ананімная паэма «Пратэй, або Пярэварацень»: шматзначнасць вобраза галоўнага персанажа, тэма ўзаемаадносін паэта і грамадства, гульнёвы характар твора. Паэма Станіслава Лаўрэнція «Лямант няшчаснага Рыгора Осціка»: спалучэнне спавядальных, жалобных і сацыяльна-крытычных матываў. Мацей Стрыйкоўскі (каля 1547 – каля 1593). «Хроніка польская, літоўская, жамойцкая і ўсёй Русі»: гістарычныя крыніцы і творчая гісторыя паэмы. Гальяш Пельгрымоўскі (? – 1604). Творы на лацінскай мове. Асэнсаванне падзей Лівонскай вайны ў польскамоўных творах. «Гутарка аднаго паляка з маскалём»: супрацьпастаўленне ментальнасці двух народаў. «Пасольства Льва Сапегі да вялікага князя маскоўскага». Творчая гісторыя і дакументальная аснова паэмы, з’яўленне новага тыпу героя. Ліцвінскі патрыятызм аўтара.

Андрэй Рымша (каля 1550 – пасля 1595). Біяграфічныя звесткі. Гісторыя напісання «Дзесяцігадовай аповесці ваенных спраў князя Крыштофа Радзівіла». Арыентацыя на праўдзівасць і дакладнасць ва ўзнаўленні падзей. Вобраз гетмана Крыштофа Радзівіла. Творчае наследаванне класічным антычным узорам. Маляўнічасць апісанняў. Элементы эксперыментатарства ў творы. Беларускамоўная паэзія Андрэя Рымшы. «Храналогія» – першая спроба кніжнага вершаванага твора. «Эпікграма на герб Валовіча», «Эпікграма на герб Льва Сапегі», «Эпікграма на герб Тэадора Скуміна». Патрыятычны пафас, жанравыя асаблівасці, мастацкі змест. Роля твораў у культурна-гістарычным развіцці Беларусі.

Падраздзел 3.4. Рэфармацыйная публіцыстыка

Сацыяльна-вызваленчыя і анархічныя ідэі рэфарматараў. Пётра з Ганёндза, Якуб з Калінаўкі, Павел з Візны, Л. Крышкоўскі, М. Чаховіц і інш.

Сымон Будны (каля 1530–1593). Неардынарнасць асобы, асаблівасці характару, лёс, філасофскія і багаслоўскія погляды, грамадская і асветніцкая дзейнасць. «Прысвячэнне і прадмова да Катэхізіса». Адлюстраванне ўтапічных поглядаў беларускіх рэфарматараў.

Васіль Цяпінскі (каля 1540 – пасля 1603). Звесткі пра жыццё і дзейнасць. «Прадмова да Евангелля». Ідэйна-мастацкія асаблівасці твора. Прапаганда адукацыі на беларускай мове, ідэя нацыянальнай школы, патрыятызм асветніка-гуманіста.

Свецкая публіцыстыка. Андрэй Волан (1530–1610). Трактат «Да палякаў і да ліцвінаў». Гісторыя ўзнікнення і выдання, сцвярджэнне ідэй незалежнасці Беларусі і ўвасабленне патрыятычных настрояў перадавой беларускай шляхты. «Пра дзяржаўнага мужа і яго асабістыя дабрачыннасці»: увасабленне ў трактаце абстрактнага ідэалу гарманічна і ўсебакова развітай асобы. Леў Сапега (1557–1633): гуманістычныя погляды і ідэалы. «Статут Вялікага княства Літоўскага» 1588 г. як помнік прававога пісьменства, юрыдычнай і публіцыстычнай думкі XVI стагоддзя.

Падраздзел 3.5. Жанравая сістэма літаратуры эпохі Адраджэння і Рэфармацыі

Гістарыяграфія. Секулярызацыя гістарычнага часу. Фарміраванне прагматычнага апавядання, заняпад жанравай формы летапісу і станаўленне жанру гістарычнай хронікі. «Хроніка Вялікага Княства Літоўскага і Жамойцкага» (Беларускі II летапіс). Творчая задума аўтараў, новая канцэпцыя гісторыі, спроба пераадолець традыцыі ўсходнеславянскага летапісання. «Хроніка Быхаўца» (Беларускі III летапіс) – шэдэўр даўняй беларускай літаратуры. Складовыя часткі, гістарычныя і літаратурныя крыніцы твора. Умацаванне прагрэсіўных тэндэнцый у развіцці гістарыяграфіі.

Гісторыка-мемуарная літаратура. Ф.С. Кміта-Чарнабыльскі (1530–1587). «Допісы» (Лісты 7, 13, 19). Прычыны звароту аўтара да ўласна-біяграфічнага матэрыялу. Моўна-стылёвая адметнасць службовых данясенняў Кміты. М.К. Радзівіл Сіротка (1549–1616). «Перагрынацыя, або Паломніцтва ў Святую Зямлю» (1582–1584; 1601). Назіральнасць, эрудыцыя, арыгінальнасць мыслення аўтара. Рэнэсансавыя ідэалы чалавека і іх увасабленне ў вобразе героя-аўтара. Фёдар Еўлашоўскі (1546–1616). «Дыярыгуш Фёдара Еўлашоўскага». Прычыны і мэты напісання твора. Вобраз аўтара як увасабленне кальвінісцкіх ідэй пра «абранніка Богага». Маральна-дыдактычная накіраванасць. Элементы псіхалагізму, выкарыстанне мастацкай дэталі для стварэння вобразаў. Эпісталаграфія. Ліст Барбары Радзівіл да караля Жыгімонта Аўгуста. Літаратурны этыкет, сістэма алегорый, уплыў рыцарскай літаратуры і выяўленне ў творы сапраўдных чалавечых пачуццяў.

Перакладная белетрыстыка. Лацінская «Александрыя». Асаблівасці апрацоўкі вядомага сюжэта. «Аповесць пра Трышчана». Кельцкая легенда, раман «Трыстан і Ізольда» ў еўрапейскіх літаратурах. Паходжанне беларускай версіі, яе адрозненні ад класічных варыянтаў. Куртуазныя матывы ў рамане. «Аповесць пра Баву». Сюжэт і інтрыга твора, шляхецка-рыцарскія ідэалы.

Драматургія. Узнікненне тэатра і драматургіі. «Цімон Гардзілюд» Каспара Пянткоўскага (80-я гады XVI стагоддзя). Вобразы філосафа, ганарлівага шляхціца і кемлівага рамесніка-русіна. Камедыйна аснова сюжэта, ідэйна-мастацкія прычыны выкарыстання беларускай мовы ў творы.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ДЫСЦЫПЛІНЫ
«Гісторыя беларускай літаратуры XI – XVI стагоддзяў»
(дзённая форма атрымання адукацыі)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Ссамастойная работа студэнта	Магэрыяльнае забеспячэнне заняткаў	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя (семінарскія) заняткі				
1	2	3	4	5	6	7	8
	ЛІТАРАТУРА XI – XVI СТАГОДДЗЯЎ	28	28	52			
1.	Літаратура ранняга Сярэднявечча (XI – першая палова XIII стагоддзя)	8	8	10			
1.1.	Крыніцы і паходжанне даўняй літаратуры	2	2	2			
1.1.1.	Крыніцы і паходжанне даўняй літаратуры 1. Узнікненне славянскага пісьменства. 2. Асветніцкая дзейнасць Кірыла і Мяфодзія. 3. Паняцце літаратурнай трансплантацыі. Сярэднявечны сімвалізм. 4. Багацце і разнастайнасць жанравых формаў. 5. Стыль эпохі. Манументальна-гістарычны стыль у літаратуры ранняга Сярэднявечча. Літаратурны канон.	2		2	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [4] [5]	
1.1.2.	Асаблівасці літаратуры ранняга Сярэднявечча 1. Тыпы кніг: богаслужбовыя, рэлігійныя чытальныя, «паўсвецкія». 2. Перыядызацыя літаратуры Сярэднявечча.		2		Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [4]	Падрыхтоўка рэфератаў
1.2.	Перакладная літаратура	2	2	4			
1.2.1.	Перакладная літаратура 1. Кананічныя кнігі (Біблія, Псалтыр і інш.). 2. Рэлігійныя творы (патрыстыка, гімнаграфія, малітваслоўі,	2		4	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [4]	

	апокрыфы, жыцці святых, патэрыкі). 3. Паўсвецкія творы. 4. Натурфіласофскія сачыненні. 5. Роля перакладной літаратуры ў станаўленні арыгінальнага прыгожага пісьменства ўсходніх славян.					[5]	
1.2.2.	Асаблівасці перакладной літаратуры ранняга Сярэднявечча 1. Паўсвецкія творы. 2. Перакладныя Хронікі., «Гісторыя Іудзейскай вайны» 3. Александрыя 4. Перакладныя аповесці.		2		Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [4] [5]	Праверка літаратурных дзённікаў
1.3.	Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры	4	4	4			
1.3.1.	Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры 1. Павучальнае і ўрачыстае красамоўства. 2. Царкоўна-палімічныя творы даўняй пары. 3. Творчасць Кірыла Тураўскага. 4. Дыдактычная і царкоўна-палемічная літаратура. Клімент Смаляціч. 5. Жыццёвая літаратура: паняцце агіяграфічнага канону. 6. Патэрыкі. «Кіева-Пячорскі патэрык». 7. Аповесці пра цудоўныя здарэнні. 8. Хаджэнні. 9. Справавое пісьменства.	2		2	1. Гісторыя беларускай літаратуры: Старажытны перыяд. – Мінск, 1998. 2. Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [4] [5]	
1.3.2.	Жанры літаратуры XI – першай паловы XIII ст. 1. «Слова пра Закон і Ласку Божую» мітрапаліта Іларыёна. 2. «Слова на першую нядзелю па Вялікадні», «Слова пра нядзелю кветную», «Прытча пра душу і пра цела», «Слова каб не забывалі настаўнікаў сваіх», «Слова на сабор 318 айцоў» Кірыла Тураўскага. 3. Жыццёвая літаратура. 4. «Жыцце Еўфрасінні Полацкай». Вобраз асветніцы ў творы і сучаснай літаратуры.		2		Анталогія даўняй беларускай літаратуры: XI – першая палова XVIII ст.– Мінск, 2003, 2005.	[1] [3] [4] [5]	Апытванне, гутарка
1.3.3.	Летапісанне ранняга Сярэднявечча 1. Першапачатковае летапісанне і яго жанравыя асаблівасці. 2. Аповесць мінулых гадоў. Іпатаўская і Лаўрэнцьеўская рэдакцыі Аповесці мінулых гадоў. 3. Гіпотэзы пра полацкае летапісанне. 4. Кіеўскі летапіс. Адлюстраванне падзей гісторыі Беларусі.	1			1. Гісторыя беларускай літаратуры: Старажытны перыяд. – Мінск, 1998. 2. Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст.,	[1] [2] [4] [5]	

	Мастацкія асаблівасці. 5. Галіцка-Валынскі летапіс. Адлюстраванне ў творы станаўлення Вялікага княства Літоўскага. 6. Стыль манументальнага гістарызму ў летапісах. Тыпы летапіснага апавядання.				т. 1. – Мінск, 2010.		
1.3.4.	Летапісанне ранняга Сярэднявечча пра Беларусь 1. «Аповесць мінулых гадоў». Састаў, рэдакцыі, крыніцы. Ідэйна-мастацкія своеасаблівасці твора. 2. Першыя князі Русі і этнічнай тэрыторыі Беларусі. Ацэнка дзеянняў Вольгі, Святаслава, Уладзіміра, Яраслава Мудрага і тураўскага князя Святаполка па хрысціянізацыі Русі ў творы. 3. Аповесць пра Уладзіміра і Рагнеду. 4. Аповесць пра Усяслава Полацкага. 5. Аповесць пра цудоўнае здарэнне ў Полацку.		1	1	Анталогія даўняй беларускай літаратуры: XI – першая палова XVIII ст.– Мінск, 2003, 2005.	[1] [2] [3] [4] [5]	Фронтальнае апытванне
1.3.5.	«Слова пра паход Ігара» 1. Гістарычныя абставіны ўзнікнення Слова. 2. Ідэйны змест Слова. 3. Новы маральны і грамадскі ідэал. 4. Старабеларуская тэматыка ў Слове. 5. Структура вобраза ў Слове.	1			М.Г. Булахов «Слово о полку Игореве» в литературе, искусстве, наук. – Минск, 1989.	[1] [2] [4] [5]	
1.3.6.	Мастацкія асаблівасці «Слова пра паход Ігара» 1. Кампазіцыя Слова. 2. Праблема жанра Слова. 3. Праблема аўтарства Слова. 4. Моўна-стыльовыя асаблівасці Слова. 5. Пераклады Слова на сучасную беларускую мову. 6. Слова ў літаратуры, мастацтве, навуцы.		1	1	М.Г. Булахов «Слово о полку Игореве» в литературе, искусстве, науке. – Минск, 1989.	[1] [2] [3] [4] [5]	Апытванне, гутарка.
2.	Літаратура позняга Сярэднявечча (сярэдзіна XIII – пачатак XVI стагоддзя)	6	6	10			
2.1.	Станаўленне даўняй літаратуры як нацыянальнай з’явы	2		2			
2.1.1.	Станаўленне даўняй літаратуры як нацыянальнай з’явы 1. Адрозненні паміж літаратурай XI–XIII і XIV–XVI стст. 2. Узнікненне і пачатак развіцця нацыянальнай беларускай літаратуры. 3. Жанры арыгінальнай літаратуры. 4. Паняцце «літаратурнай кансервацыі».	2		2	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [4] [5]	

	5. «Другі паўднёваславянскі ўплыў». Эмацыйна-экспрэсіўны стыль у літаратуры. 6. Жыццё і творчасць мітрапаліта Кіпрыяна, Г. Цамблака.						
2.2.	Перакладная літаратура	2		2			
2.2.1.	Перакладная літаратура позняга Сярэднявечча 1. Біблейныя кнігі і дыдактычная літаратура. Генадзіеўская Біблія. Звод Мацея Дзясятага. Лацінамоўныя набажэнскія кнігі. 2. Рэлігійныя аповесці. 3. Свецкія аповесці.	2		2	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [4] [5]	
2.2.2.	Асаблівасці перакладной літаратуры позняга Сярэднявечча 1. Сербская «Александрыя». 2. «Аповесць пра Трою». 3. «Аповесць пра разгром Мамая».		2		Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [3] [4] [5]	Падрыхтоўка рэфератаў
2.3.	Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры	2	4	6			
2.3.1.	Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры 1. Павучальнае і ўрачыстае красамоўства. Творчасць Г. Цамблака. 2. Царкоўна-палемічная літаратура і эпісталаграфія. 3. Агіяграфія. 4. Паломніцкая літаратура. 5. Аповесці пра цудоўныя здарэнні.	1			Гісторыя беларускай літаратуры: Старажытны перыяд. – Мінск, 1998.	[1] [2] [4] [5]	
2.3.2.	Ідэйна-мастацкія асаблівасці літаратуры другой паловы XIII – пачатку XVI стагоддзя 1. «Пахвала Вітаўту» і «Пахвала гетману Канстанціну Астрожскаму». 2. «Аповесць пра Меркурыя Смаленскага». 3. «Хаджэнне ў Царград» Ігнація Смаляніна. 4. «Жыццё трох віленскіх пакутнікаў». 5. «Пасольства да папы рымскага Сікста IV».		2	3	Анталогія даўняй беларускай літаратуры: XI – першая палова XVIII ст. – Мінск, 2003, 2005.	[1] [2] [3] [4] [5]	Рэфераты
2.3.3.	Летапісы і хронікі позняга Сярэднявечча 1. «Летапісец вялікіх князёў літоўскіх»: этапы ўзнікнення, структура і змест твора. 2. Беларускі літоўскі летапіс 1446 г. (Беларускі I летапіс). Гісторыя ўзнікнення, структура, склад, рэдакцыі і асноўныя спісы летапіснага збору.	1		3	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [3] [4] [5]	

2.3.4.	Беларускія летапісы і іх культурна-гістарычнае значэнне 1. Беларуска-літоўскае летапісанне і яго роля ў станаўленні нацыянальнай самасвядомасці. 2. Асноўныя напрамкі развіцця жанравай формы гістарычнай літаратуры.		2		Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [2] [3] [4] [5]	Франтальнае апытванне.
3.	<i>Літаратура эпохі Адраджэння і Рэфармацыі (XVI стагоддзе)</i>	14	14	32			
3.1.	Адраджэнне ў беларускай культуры і літаратуры	2		4			
3.1.1.	Адраджэнне ў беларускай культуры і літаратуры 1. Рэнесанс як шырокі культурна-гістарычны рух у еўрапейскіх краінах і яго роля ў развіцці цывілізацыі. 2. Асаблівасці Адраджэння ў беларускай літаратуры. 3. Узнікненне і развіццё кнігадрукавання. 4. Перакладная літаратура эпохі. Біблейныя кнігі. 5. Лацінская «Александрыя», «Аповесць пра Трышчана», «Аповесць пра Баву».	2		4	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [4] [5] [6] [7]	
3.2.	Францыск Скарына на (паміж 1480–1490 – пасля 1551)	2	2	4			
3.2.1.	Жыццё і творчасць Францыска Скарыны 1. Біяграфічныя звесткі пра Ф.Скарыну. 2. Выдавецкая і літаратурная дзейнасць Скарыны. 3. Грамадскія, гуманістычныя і рэлігійныя погляды і ідэалы. 4. Эстэтычныя ідэалы і мастацкая творчасць. 5. Ф.Скарына як папулярызатар Бібліі, як багаслоў, філосаф і пісьменнік. 6. Мастацкае аздабленне выданняў Ф.Скарыны.	2		4	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [4] [5] [6] [7]	
3.2.2.	Ідэйна-мастацкія асаблівасці творчай спадчыны Францыска Скарыны 1. Лёс Францыска Скарыны. 2. Гуманістычная накіраванасць творчасці Францыска Скарыны. 3. Творы Францыска Скарыны.		2		Францыск Скарына і яго час : энцыклапедычны даведнік. – Мінск, 1988.	[1] [4] [5] [6] [7]	Апытванне, тэсціраванне
3.3.	Паэзія эпохі Адраджэння	4	4	8			
3.3.1.	Паэзія эпохі Адраджэння 1. Новалацінская паэзія Беларусі. 2. Ян Вісліцкі «Пруская вайна».	4		8	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [4] [5]	

	3. Мікола Гусоўскі «Песня пра зубра»: творчая гісторыя, эстэтычны ідэал, сістэма сімвалаў і тропай. 4. Польшкамоўная паэзія Беларусі. 5. Беларускамоўная паэзія. 6. Творчасць Андрэя Рымшы. «Храналогія». 7. Эпікграмы на гербы магнатаў.					[6] [7]	
3.3.2	Мікола Гусоўскі. Паэма «Песня пра зубра» 1. Гісторыя напісання і літаратурнае жыццё твора. 2. Жанравая спецыфіка, кампазіцыя і структура «Песні пра зубра». 3. Вобраз аўтара ў паэме. 4. Асноўныя вобразы, праблемы і ідэі твора. 5. Тэма вайны і міру, жыцця і смерці, нацыянальнага Адраджэння як цэнтральныя праблемы паэмы.		2		Анталогія даўняй беларускай літаратуры: XI – першая палова XVIII ст.– Мінск, 2003, 2005.	[1] [4] [5] [6] [7]	Тэасціраван-не
3.3.3.	Ян Вісліцкі. Паэма «Пруская вайна» 1. Біяграфічныя звесткі. 2. Кампазіцыя, змест паэмы «Пруская вайна». 3. Зварот аўтара да мінулага Радзімы («свай анычнасці») 4. Гісторыя напісання і літаратурнае жыццё твора.		2		Анталогія даўняй беларускай літаратуры: XI – першая палова XVIII ст.– Мінск, 2003, 2005.	[1] [4] [5] [6] [7]	Тэасціраван-не
3.4.	Рэфармацыйная публіцыстыка	4	4	8			
3.4.1.	Рэфармацыйная публіцыстыка 1. Рэфармацыйная публіцыстыка (С. Будны, В. Цяпінскі). 2. Свецкая публіцыстыка (А.Волан, М.Літвін, Л.Сапега) 3. Сацыяльна-вызваленчыя і анархічныя ідэі «камуністаў».	2			Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [4] [5]	
3.4.2.	Ідэі гуманізму і Рэфармацыі ў публіцыстыцы XVI стагоддзя 1. С. Будны. Лёс, погляды, дзейнасць. «Прысвячэнне і прадмова да Катэхізіса». 2. В. Цяпінскі. Жыццё, дзейнасць. «Прадмова да Евангелія». 3. А. Волан. «Да палякаў і да літвінаў». «Пра дзяржаўнага мужа і яго асабістыя дабрачыннасці». 4. Леў Сапега. «Статут ВКЛ» (1588 г.).		2	8	Анталогія даўняй беларускай літаратуры: XI – першая палова XVIII ст.– Мінск, 2003, 2005.	[1] [4] [5] [6] [7]	Апытванне, гутарка
3.4.3.	Развіццё мастацка-выяўленчых сродкаў у беларускай гістарыяграфіі XVI стагоддзя 1. «Хроніка Вялікага княства Літоўскага і Жамойцкага» (Беларускі II летапіс). Творчая задума аўтараў, новая канцэпцыя гісторыі. 2. «Хроніка Быхаўца» (Беларускі III летапіс).	2			Анталогія даўняй беларускай літаратуры: XI – першая палова XVIII ст.– Мінск, 2003, 2005.	[1] [4] [5] [6] [7]	

3.4.4.	Беларуская гістарыяграфія XVI стагоддзя 1. Гістарыяграфія. 2. «Хроніка Вялікага княства Літоўскага і Жамойцкага» (Беларускі II летапіс). 3. «Хроніка Быхаўца» (Беларускі III летапіс) .		2		Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [4] [5] [6]	
3.5.	Жанравая сістэма літаратуры эпохі Адраджэння і Рэфармацыі	2	4	8			
3.5.1.	Жанравая сістэма літаратуры эпохі Адраджэння і Рэфармацыі 1. Царкоўна-палемічная літаратура. 2. Публіцыстычная літаратура. 3. Паэзія. 4. Драматургія. Узнікненне тэатра. 5. Гістарыяграфія. «Хроніка Вялікага княства Літоўскага і Жамойцкага» (Беларускі II летапіс), «Хроніка Быхаўца» (Беларускі III летапіс) – шэдэўр старажытнай беларускай літаратуры.	1 1		8	Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [4] [5] [6] [7]	
3.5.2.	Проза Адраджэння і Рэфармацыі 1. Ф.-К. Чарнабыльскі «Допісы». 2. М.К. Радзівіл Сіротка «Перагрынацыя». 3. «Дыярыуш Ф. Еўлашоўскага». 4. Эпісталаграфія. 5. Перакладная белетрыстыка.		4		Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX ст., т. 1. – Мінск, 2010.	[1] [4] [5] [6] [7]	
	Усяго ў I семестры	28	28	52			Залік

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА**ЛІТАРАТУРА****Асноўная літаратура**

1. Ганчарова-Цынкевіч, Т. У. Беларуская літаратура [Электронны рысурс] : вучэб.-метадыч. комплекс / Т. У. Ганчарова-Цынкевіч // Репозиторий БГПУ. – Рэжым доступу: <https://elib.bspu.by/handle/doc/28959>. – Дата доступу: 26.05.2023.

Дадатковая літаратура

2. Ганчарова-Цынкевіч, Т. У. Беларуская літаратура: тэставы трэнажор : практыкум / Т. У. Ганчарова-Цынкевіч. – Мінск : Беларус. дзярж. пед. ун-т, 2018. – 124 с.

3. Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX стагоддзяў : у 2 т. / У. В. Гніламедаў [і інш.]. – 2-е выд., дапрац. – Мінск : Беларус. навука, 2006–2007. – 2 т.

4. Мішчанчук, І. М. Гісторыя беларускай літаратуры [Электронны рэсурс] : элетрон. вучэб.-метадыч. комплекс / І. М. Мішчанчук, М. С. Рак // СДО Moodle / Беларус. гос. пед. ун-т. – Рэжым доступу: <https://bspu.by/moodle/course/view.php?id=2855>. – Дата доступу: 26.05.2023.

5. Трус, М. В. Беларуская паэзія XVI–XX стст. : хрэстаматыя / М. В. Трус. – Мінск : Беларус. дзярж. тэхнал. ун-т, 2015. – 274 с.

6. Трус, М. В. Гісторыя беларускай літаратуры : практыкум / М. В. Трус. – Мінск : Беларус. дзярж. тэхнал. ун-т, 2015. – 321 с.

7. Энцыклапедыя для школьнікаў і студэнтаў : у 12 т. / рэдкал.: В. У. Ваніна (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларус. энцыкл., 2019. – Т. 8 : Беларуская літаратура. – 496 с.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННЮ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа студэнтаў, якая праводзіцца ў межах дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў», можа быць арыентавана на дэтальнае знаёмства з літаратурай, з творчасцю таго ці іншага пісьменніка, на паглыбленае прачытанне асобнага твора. Сумесная работа выкладчыка і студэнтаў можа змяшчаць таксама складанне бібліяграфіі па адной з тэм курса, слоўніка літаратуразнаўчых тэрмінаў, падрыхтоўку рэфератаў, дакладаў і прэзентацый.

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАННЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТАЎ

Для бягучага кантролю і самакантролю ведаў і ўменняў студэнтаў па дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў» можна выкарыстоўваць наступны дыягнастычны інструментарый:

- вусныя апытанні;
- пісьмовыя адказы на пытанні;
- складанне тэстаў па прачытаных творах;
- рэфераты;
- даклады
- творчыя працы;
- эсэ;
- водгукі;
- рэцэнзіі;
- завучванне і чытанне вершаў на памяць.

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ПЫТАННЯЎ ДА ЗАЛІКУ

1. Перыядызацыя літаратурнага працэсу XI–XVIII стст. на Беларусі.
2. Крыніцы і паходжанне ўсходнеславянскага пісьменства. Тыпы кніг, жанры перакладной літаратуры.
3. «Казанне, як склаў святы Кірыл азбуку славянскую» Чарнарызца Храбра.
4. «Слова пра закон і ласку» мітрапаліта Іларыёна.
5. Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры ўсходніх славян XI–XIII стст.
6. Павучальнае і ўрачыстае красамоўства ранняга Сярэднявечча. Ідэйны змест, жанрава-структурныя асаблівасці, палемічная скіраванасць «Паслання да Фамы прасвітара» Клімента Смаляціча.
7. Жыццё, культурна-асветніцкая дзейнасць Кірыла Тураўскага. Малітваслоўны цыкл і ўрачыстыя пропаведзі («словы») Кірыла.
8. «Прытча пра душу і цела» Кірылы Тураўскага: прычыны стварэння, ідэйна-філасофскі змест, вобразная спецыфіка.
9. Узнікненне агіяграфіі і яе жанравыя разнавіднасці. Паняцце агіяграфічнага канона. Перакладныя і арыгінальныя жыцці («Жыцце Феадосія Пячорскага», «Жыцце Кірыла Тураўскага», «Жыцце Аўрамія Смаленскага»).
10. Жыццё, культурна-асветніцкая дзейнасць Еўфрасінні Полацкай.

11. «Жыццё Еўфрасінні Полацкай»: гіпотэзы пра аўтарства, час стварэння помніка. Асноўныя ідэі твора. Вобразы Еўфрасінні, Святаслава Георгія, ігуменні Раманавай.
12. Апокрыфы і патэрыкі як жанры перакладной літаратуры.
13. Кіева-Пячорскі патэрык як літаратурны помнік старажытнай Русі.
14. Тапаграфічны сімвалізм як асноўны метады ўкладання хаджэнняў. Сімвалічны характар вобразаў і рэалістычныя элементы ў «Хаджэнні ігумена Данііла».
15. Аповесці пра цудоўныя здарэнні. «Аповесць пра Меркурыя Смаленскага».
16. Перакладныя аповесці «Александрыя», «Троя», «Аповесць пра Баву», «Трышчан ды Іжота».
17. Летапісанне ранняга Сярэднявечча. Гісторыя стварэння, асноўны змест, праблематыка і кампазіцыя «Аповесці мінулых гадоў». Вобразы першых рускіх князёў (ад Рурыка да Уладзіміра і яго сыноў).
18. Вобразы Рагнеды і Усяслава Чарадзея ў «Аповесці мінулых гадоў» і ў сучаснай мастацкай літаратуры.
19. Кіеўскі і Галіцка-Валынскі летапісы: агульная характарыстыка.
20. Праблема аўтарства, час напісання і адкрыцця «Слова пра паход Ігара». Рэальныя гістарычныя падзеі і асобы ў творы. Ідэйны змест, мастацкія асаблівасці «Слова...».
21. Старабеларуская тэматыка ў «Слове пра паход Ігара». Летапісны і ўвасоблены ў творы вобраз Усяслава Чарадзея.
22. Станаўленне беларускай літаратуры як нацыянальнай з'явы. «Другі паўднёваславянскі ўплыў». Літаратурная і грамадская дзейнасць мітрапаліта Кіпрыяна і Грыгорыя Цамблака.
23. Спалучэнне традыцый паломніцкай літаратуры і летапісання ў «Хаджэнні ў Царград» Ігнація Смалянкіна.
24. Гісторыя стварэння, склад, ідэйна-мастацкія асаблівасці «Летапісца вялікіх князёў літоўскіх», Беларуска-літоўскага летапісу 1446 г. Вобразы Вітаўта і Ягайлы ў летапісах і мастацкай літаратуры пазнейшых перыядаў.
25. Спецыфіка беларускага Адраджэння. Прадстаўнікі Рэнесансу на землях ВКЛ. Агульная характарыстыка беларускай літаратуры эпохі Адраджэння.
26. Біяграфія Францыска Скарыны. Выдавецкая і літаратурная дзейнасць.
27. Гісторыка-культурнае значэнне прадмоў і пасляслоўяў Ф. Скарыны.
28. Паэзія эпохі Адраджэння: агульная характарыстыка.
29. Новалацінская паэзія Беларусі. Паэма Яна Вісліцкага «Пруская вайна». Кампазіцыя, тэматычная разнапланавасць твора. Апісанне Грунвальдскай бітвы.
30. Творчая гісторыя, праблематыка і мастацкія асаблівасці паэмы Міколы Гусоўскага «Песня пра зубра». Рэальныя гістарычныя асобы ў творы.
31. Гістарыяграфія эпохі Адраджэння. Стварэнне, склад, асаблівасці мастацкага апавядання ў «Хроніцы Вялікага княства Літоўскага і Жамойцкага», «Хроніцы Быхаўца».
32. Шматграннасць творчай асобы, асветніцкая і перакладчыцкая дзейнасць Сымона Буднага. Ідэйная скіраванасць Прысвячэння і Прадмовы да Катэхізіса.
33. Звесткі пра жыццё і дзейнасць Васіля Цяпінскага. Патрыятычныя, асветніцка-гуманістычныя ідэі Прадмовы да Евангелля.
34. Свецкая публіцыстыка перыяду Рэфармацыі. Ідэі Андрэя Волана («Пра дзяржаўнага мужа і яго асабістыя дабрачыннасці»), Льва Сапегі («Зварот да ўсіх станаў...»).

**ПЕРАЛІК ЗАДАННЯЎ І КАНТРОЛЬНЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ
СТУДЭНТАЎ**

п/п	Назва тэмы	Колькасць гадзін на СРС	Заданні	Форма выканання
1.1.1.	Крыніцы і паходжанне даўняй літаратуры	2	Вывучыць тэарэтычны матэрыял, прачытаць неабходныя літаратуразнаўчыя тэксты. Падрыхтаваць прэзентацыю «Дзейнасць Кірыла і Мяфодзія».	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
1.2.1.	Перакладная літаратура.	4	Вывучыць тэарэтычны матэрыял, прачытаць неабходныя літаратуразнаўчыя тэксты. Падрыхтаваць схему «Жанравая сістэма перакладной літаратуры».	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
1.3.1	Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры.	2	Вывучыць тэарэтычны матэрыял, прачытаць неабходныя літаратуразнаўчыя тэксты. Падрыхтаваць схему «Жанравая сістэма арыгінальнай літаратуры».	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
1.3.4.	Летапісанне ранняга Сярэднявечча пра Беларусь.	1	Вывучыць тэарэтычны матэрыял. Падрыхтаваць рэферат (на выбар): 1. «Аповесць пра Уладзіміра і Рагнеду»; 2. «Аповесць пра Усяслава Полацкага»; 3. «Аповесць пра цудоўнае здарэнне ў Полацку».	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка рэфератаў, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
1.3.6.	Мастацкія асаблівасці «Слова пра паход Ігара».	1	Вывучыць тэарэтычны матэрыял. Напісаць анатацыю на «Слова пра паход Ігара».	Вусная праверка атрыманых ведаў,

				індывідуальная гутарка, праверка анатацый, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
2.1.1.	Станаўленне даўняй літаратуры як нацыянальнай з'явы.	2	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя літаратуразнаўчыя тэксты. Зрабіць параўнанне слоў мітрапаліта Кіпрыяна і Грыгорыя Цамблака.	Вусная праверка атрыманых ведаў, індывідуальная гутарка, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
2.2.1.	Перакладная літаратура.	2	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя літаратуразнаўчыя тэксты. Паглядзець мастацкія фільмы і зрабіць іх параўнанне з «Александрыйй» і «Аповесцю пра Трою».	Вусная праверка атрыманых ведаў, індывідуальная гутарка, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
2.3.2.	Ідэйна-мастацкія асаблівасці літаратуры другой паловы XIII – пачатку XVI стагоддзя.	3	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя літаратуразнаўчыя тэксты. Зрабіць параўнанне «Пахвалы Вітаўту» і «Пахвалы гетману Канстанціну Астрожскаму».	Вусная праверка атрыманых ведаў, індывідуальная гутарка, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
2.3.3.	Летапісы і хронікі позняга Сярэднявечча.	3	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Выканаць аналіз прапанаваных летапісаў, кіруючыся метадычнымі парадамі.	Вусная праверка атрыманых ведаў, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
3.1.1.	Адраджэнне ў беларускай культуры і літаратуры.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя літаратуразнаўчыя тэксты. Падрыхтаваць прэзентацыю «Адраджэнне ў беларускай літаратуры».	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка прэзентацый, тэсціраванне ў СДН MOODLE.

3.2.1.	Жыццё і творчасць Францыска Скарыны.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя літаратурнаадукацкія тэксты. Падрыхтаваць буктрэйлер па кнізе А. Лойкі «Францыск Скарына, або Сонца маладзіковае».	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка прэзентацый, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
3.3.1.	Паэзія эпохі Адраджэння.	8	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах: 1. Творчасць Андрэя Рымшы. «Храналогія». 2. Эпіграмы на гербы магнатаў.	Вусная праверка атрыманых ведаў, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
3.4.2.	Ідэі гуманізму і Рэфармацыі ў публіцыстыцы XVI стагоддзя.	8	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах: 1. С. Будны. Лёс, погляды, дзейнасць. «Прысвячэнне і прадмова да Катэхізіса». 2. В. Цяпінскі. Жыццё, дзейнасць. «Прадмова да Евангелля»..	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
3.5.1.	Жанравая сістэма літаратуры эпохі Адраджэння і Рэфармацыі.	8	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Выканаць аналіз прапанаваных твораў, кіруючыся метадычнымі парадкамі. Падрыхтаваць табліцу «Жанры эпохі Адраджэння».	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, праверка табліц, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
	Усяго па дысцыпліне	52		

КРЫТЭРЫ АЦЭНКИ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

10 (дзесяць) балаў, залічана:

сістэматызаванья, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

бездакорнае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

выяўленая здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі;

поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне вольна арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых дысцыплін;

творчая самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, актыўны творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

9 (дзевяць) балаў, залічана:

сістэматызаванья, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

сістэматычная, актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

8 (восем) балаў, залічана:

сістэматызаванья, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны (метадамі комплекснага аналізу, тэхнікай інфармацыйных тэхналогій), уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

7 (сем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

вольнае валоданне тыповымі рашэннямі ў рамках вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

6 (шэсць) балаў, залічана:

дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абагульненні і абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыповыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

5 (пяць) балаў, залічана:

дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, фрагментарны ўдзел у групавых абмеркаваннях, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў.

4 (чатыры) балы, залічана:

дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі; засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, лагічны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

уменне пад кіраўніцтвам выкладчыка вырашаць стандартныя (тыпавыя) задачы;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім ацэнку;

праца пад кіраўніцтвам выкладчыка на практычных, лабараторных занятках, дапушчальны ўзровень культуры выканання заданняў.

3 (тры) балы, незалічана:

недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, выклад адказу на пытанні з істотнымі, лагічнымі памылкамі;

слабое валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, некампетэнтнасць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

няўменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

2 (два) балы, незалічана:

фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веды асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

няўменне выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію вучэбнай дысцыпліны, наяўнасць у адказе грубых, лагічных памылак;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

1 (адзін) бал, незалічана:

адсутнасць ведаў (і кампетэнцый) у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, адмова ад адказу, адсутнасць на атэстацыі без уважлівай прычыны.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
па вивучаемай дысцыпліне
з іншымі дысцыплінамі спецыяльнасці

Назва вучэбнай дысцыпліны, вивучэнне якой звязана з дысцыплінай рабочай праграмы	Кафедра, якая забяспечвае вивучэнне гэтай дысцыпліны	Прапановы кафедры аб зменах у змесце рабочай праграмы	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
«Уводзіны ў літаратуразнаўства»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Больш увагі надаць вивучэнню жанраў старажытнай літаратуры	21.03.2023 г. пратакол № 8
«Антычная літаратура і літаратура эпохі Сярэднявечча і Адраджэння»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вивучэнні тэмы «Адраджэнне ў беларускай культуры і літаратуры» праводзіць аналогіі з эпохай Адраджэння ў Еўропе	21.03.2023 г. пратакол № 8
«Вусная народная творчасць»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вивучэнні тэм па літаратуры !!-16 стагоддзяў даваць прапедэўтычныя веды па вуснай народнай творчасці	21.03.2023 г. пратакол № 8